

ZAPISNIK

sa 61. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 18. juna 2020. godine

Sjednica je počela u 10 sati i 5 minuta.

Sjednici je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: dr Suad Numanović, Žana Filipović, mr Branka Tanasijević, dr Nedžad Drešević, dr Budimir Aleksić, dr Ljiljana Đurašković i poslanica Nada Drobnyak, zamjena člana Odbora Mirsada Murića, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: Blanka Radošević- Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i Semra Martinović, samostalna savjetnica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine, prisustvovali: Milena Krsmanović, savjetnica u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Anjet Lanting, savjetnica UN za ljudska prava, Danijel Kalezić, predsjednik Upravnog odbora Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro, Marica Vlahović, predstavnica Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro, John M. Barac, izvršni direktor NVO „LGBT Forum Progres“, Jovan Ulićević, izvršni direktor Asocijacije „Spektra“ i Aleksandra Vukčević, programska asistentkinja u NVO „Građanska alijansa“.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sledeći

DNEVNI RED:

- 1. PREDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA;**
- 2. STRATEGIJA ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023. GODINA SA AKCIONIM PLANOM ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023, ZA 2020. GODINU I IZVJEŠTAJEM O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA 2019. GODINU;**
- 3. TEKUĆA PITANJA.**

PRVA TAČKA- PREDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola bio u skupštinskoj proceduri prošle godine i da je isti razmotren na 31. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, 27. februara 2019. kada je većinom glasova podržan. Nažalost, Predlog zakona nije dobio potrebnu većinu prilikom glasanja na sjednici

Skupštine 31. jula 2019. Odbor je u ovoj oblasti bio aktivan, pa je u partnerstvu sa Jedinicom za borbu protiv govora mržnje i saradnju Savjeta Evrope i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, 5. marta 2020. održao 56. Tematsku sjednicu na temu: „Jednakost pred zakonom i zabrana diskriminacije u cilju poštovanja različitosti” / o Predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Ova aktivnost je bila dio Akcije za promociju različitosti i jednakosti u Crnoj Gori koja se odvija u okviru *Horizontal Facility* za Zapadni Balkan i Tursku - II faza, koji kofinansiraju Evropska unija i Savjet Evrope, a sprovodi Savjet Evrope. Pored predstavnika Savjeta Evrope, Angele Longo i Ninoslava Mladenovića, šefa Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Aiva Orava i savjetnice UN za ljudska prava Anjet Lanting, tom prilikom, sjednici su prisustvovali poslanici Hrvatskog sabora Peđa Grbin i Arsen Bauk i predstavnik Evropske partije zelenih Melanie Vogel, koji su predstavili iskustva razvijenih država u ovoj oblasti. Takođe, sjednici su prisustvovali predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković i generalna direktorica Direktorata za zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević-Marović. Takođe, sjednici su prisustvovali predstavnici nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava pripadnika LGBT populacije. Pomenute aktivnosti Odbora realizovane su u cilju jačanja svijesti građana o važnosti poštovanja ljudskih prava koja su garantovana svakom građaninu, jer su svi jednaki, bez obzira na bilo koje lično svojstvo, što je propisano i Zakonom o zabrani diskriminacije kojim je zabranjen svaki vid diskriminacije.

Uvodno obrazloženje Predloga zakona dala je generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda Blanka Radošević- Marović koja je saopštila da je Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola identičan tekstu Predloga zakona koji je bio u skupštinskoj proceduri 2019. Iako je 2019. godine Predlog zakona dobio podršku na Zakonodavnom odboru, Odboru za ljudska prava i slobode i Odboru za rodnu ravnopravnost, isti nije usvojen na plenumu. Naglasila je da je predlagrač imao ozbiljan pristup u pripremi Predloga zakona, a aktivnosti su počele 2013. Tokom 2015. i 2016. godine, uz pomoć eksperata Savjeta Evrope i domaćih stručnjaka, uradili su Analizu modela zakona o životnom partnerstvu lica istog pola u zemljama Evropske unije i zemljama regiona i Analizu koja se bavila unutrašnjim pravnim poretkom Crne Gore kako bi našli model koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima. Detaljno je sagledan i analiziran važeći pravni okvir koji reguliše oblasti koje su od značaja za donošenje ovog zakona, među kojima su Ustav, Porodični zakon, Zakon o nasleđivanju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakonom o obligacionim odnosima i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju. Odredbe Predloga zakona isključivo se odnose na istopolne partnere, sadrže adekvatna i prihvatljiva rješenja kojima se uređuje životna zajednica lica istog pola i usklađene su sa Ustavom Crne Gore. Predlogom zakona je normirano izdržavanje partnera i imovinski odnosi partnera, pravo na nasleđivanje, međusobno izdržavanje i poreski status partnera u smislu oslobađanja plaćanja poreza na promet nepokretnosti u slučaju prometa nepokretnosti nastalog između partnera u toku trajanja zajednice. U pogledu prava i obaveza u sistemu zdravstvenog osiguranja, kao i u pogledu prava iz socijalne i dječje zaštite istopolni partneri su izjednačeni sa bračnim drugovima.

U raspravi su učestvovali: Danijel Kalezić, predsjednik Upravnog odbora Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro, Marica Vlahović, predstavnik Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro, Milena Krsmanović, savjetnica u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, John M. Barac, izvršni direktor NVO „LGBT Forum Progres“, Anjet Lanting, savjetnica UN za ljudska prava, Jovan Ulićević, izvršni direktor Asocijacije „Spektra“, poslanica Nada Drobnjak, članica Odbora mr Branka Tanasijević i predsjednik Odbora dr Halil Duković.

Predsjednik Upravnog odbora Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro Danijel Kalezić je izrazio zadovoljstvo što se nakon godinu Predlog zakona opet razmatra na sjednici Odbora i istakao da LGBT zajednica očekuje da će Predlog zakona biti usvojen na

sjednici Skupštine. Nada se da neće biti suočeni sa situacijom koja se desila prije skoro godinu dana kada zbog nekoliko glasova poslanika koji su obećali da će podržati Predlog zakona, isti nije usvojen, jer ti poslanici nijesu prisustvovali glasanju. Takođe, izrazio je zahvalnost svim poslanicima koji su prošle godine podržali Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Izrazio je očekivanje predstavnika LGBT zajednice da će svi poslanici koji su im javno i na formalnim/neformalnim sastancima obećali da će podržati Predlog zakona isto učiniti i da će LGBT zajednica biti u prilici da slavi usvajanje ovog Predloga zakona.

Predstavnica Crnogorske LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro Marica Vlahović je upitala kako će aktuelni procesi uticati na argumentaciju poslanika prilikom rasprave o Predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.

Savjetnica u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Milena Krsmanović je podsjetila da je institucija Zaštitnika inicirala donošenje ovog zakona 2012. jer je pitanje pravnog prepoznavanja zajednice lica istog pola potreba koja se ne može osporavati, jer je to društvena stvarnost. Istakla je da je država Crna Gora do donošenja ovog zakona u obavezi da direktno primijeni praksu Evropskog suda za ljudska prava, pri čemu treba imati u vidu slučajeve *Oliari i drugi protiv Italije*, *Vallianatos protiv Grčke* i *Pajić protiv Hrvatske*. Ne može se izbjeći činjenica da su bračna i vanbračna zajednica shodno postojećem pravnom sistemu izjednačene, te nema razloga da i zajednica lica istog pola ne uživa takav status, jer te osobe žive zajedno, razvijaju određene emocionalne odnose, psihološke, porodične i druge veze. U narednom periodu potrebno je raditi ne samo na zakonodavnom uređenju ove oblasti, nego i jačanju parlamentarne svijesti o važnosti usvajanja ovog Predloga zakona, a sa druge strane, potrebno je djelovati ka opštoj javnosti kako bi se prevenirali stereotipi i predrasude koji postoje prema pripadnicima LGBT populacije. Na samom kraju podsjetila je na istraživanje iz 2019. godine koje je pokazalo da je čak 71 % ispitanih građana Crne Gore uglavnom ili u potpunosti saglasno sa stavom da nemaju ništa protiv homoseksualaca, ali da se oni tako ponašaju kod svoje kuće, što svjedoči o stavu koji počiva na predrasudama.

Izvršni direktor NVO "LGBT Forum Progres" John M. Barac smatra da je pitanje ljudskih prava LGBT osoba jedno od rijetkih pitanja koje ne može biti "politički obojeno", jer je LGBT zajednica veoma raznovrsna, a obezbjeđivanje njihove jednakosti i minimuma dostojanstva u skladu sa zakonom i pravnim sistemom Crne Gore je ključno za njihov kvalitetniji život. Smatra da je usvajanje ovog Predloga zakona prilika da se pokaže puni demokratski kapacitet Skupštine i države Crne Gore, jer će ovaj zakon biti veliki korak za poboljšanje kvaliteta života LGBT zajednice.

Savjetnica UN za ljudska prava Anjet Lanting je podsjetila da je Crna Gora prihvatila preporuke Opšteg periodičnog pregleda za Crnu Goru iz 2018. godine i Savjeta UN za ljudska prava da se ovaj zakon usvoji.

Izvršni direktor Asocijacije "Spektra" Jovan Ulićević je istakao da je ovdje riječ o ljudskim životima, pa poslanici iako imaju pravo da slobodno glasaju o svim pitanjima treba da budu svjesni da njihovo mišljenje i glasanje utiče na živote građana. Predlogom zakona o životnom partnerstvu lica istog pola regulišu se brojna pitanja iz svakodnevnog života pripadnika LGBT zajednice, a nakon njegovog usvajanja oni bi bili korak bliže jednakosti.

Poslanica Nada Drobnyak je podsjetila da shodno Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, svakom pripadaju sva prava i slobode iz Deklaracije, bez razlike u pogledu bilo kog ličnog svojstva, statusa ili okolnosti. Istakla je da su ljudska prava, ne samo pravni okvir, već i moralna podloga, osnov za normiranje, tako da se sa ljudskim pravima bilo kog građanina ne može „igrati“ iako svaki poslanik ima pravo da glasa po sopstvenom nahođenju na osnovu svojih stavova, znanja i htjenja. Smatra da treba podstaći poslanike da razmisle da li imaju pravo da nečija ljudska prava ostave na "čekanju".

Poslanica mr Branka Tanasijević je podsjetila da se o ovim pitanjima razgovaralo i prilikom rasprave o Zakonu o zabrani diskriminacije. Smatra da svako ima pravo da bude ono

što jeste i da svako, bez obzira na orijentaciju, ima pravo da ispolji sve što čini suštinu njegovog bića. Takođe, pravo na različitost je osnovno ljudsko pravo i nijedna društvena grupa ne može se smatrati manje vrijednom. Homoseksualno ponašanje postoji od nastanka čovječanstva, tako da bi zabluda bila ako se misli da se usvajanjem/neusvajanjem ovog Predloga zakona može uticati na samu pojavu. Od 1990. godine Svjetska zdravstvena organizacija zastupa stanovište da je homoseksualizam stil ponašanja, subkultura i način na koji neko ispoljava svoju ličnost. U svakoj zajednici, pa vjerovatno i u Crnoj Gori, u prosjeku od 6 do 10% ukupne populacije ima homoseksualnu orijentaciju, a Predlog zakona predstavlja samo formalizaciju stvarnog života. Istakla je da Crna Gora još uvijek nije spremna da istopolnim parovima omogući usvajanje djece i formiranje porodice, što ovim Predlogom zakona nije ni predloženo. Poslanica Tanasijević je podsjetila da svaki poslanik ima pravo na politički stav o pitanjima o kojima se odlučuje, a time i o ovom Predlogu zakona. Smatra da ovaj Predlog zakona treba usvojiti, jer se tiče ostvarivanja ljudskih prava.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio na mnogo veće izazove koji su postojali prije desetak godina na početku priče o ljudskim pravima LGBT osoba. Danas se u Skupštini otvoreno i u demokratskoj atmosferi razgovara o Predlogu zakona, što svjedoči o promjeni svijesti i velikom iskoraku u demokratskoj Crnoj Gori. Zaključio je da se Predlogom zakona niko ne favorizuje, niti se nekom daju veća prava, već se stvaraju uslovi da svako u Crnoj Gori bude jednak. Naglasio je da je Odbor za ljudska prava i slobode imao aktivnu ulogu u promjeni svijesti građana i isticanju neophodnosti poštovanja ljudskih prava pripadnika LGBT populacije. Značajan doprinos u ovim procesima dali su i sami pripadnici LGBT zajednice. Uvjeren je da će usvajanje Predloga zakona biti potvrda predanog i zajedničkog rada na zaštiti prava svih građana.

Predsjednik Odbora je saopštio da je Sekretarijat Odbora evidentirao određeni broj pravno-tehničkih grešaka i, s tim u vezi, Odbor je predložio četiri Amandmana na Predlog zakona koji se tiču roka za donošenje podzakonskih akata i uspostavljanje registra partnerstava. Pozvao je predstavnicu predlagača da se u završnoj riječi izjasni o četiri Amandmana Odbora i određenim pravno tehničkim korekcijama.

U završnoj riječi generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda Blanka Radošević- Marović je podsjetila da su svi ljudi jednaki, bez obzira na bilo koje lično svojstvo. Smatra da je pravi trenutak da osobe drugačije seksualne orijentacije u Crnoj Gori ostvaruju svoja prava. Podsjetila je da je seksualna orijentacija dio ličnosti i identiteta pojedinca. Usvajanjem Predloga zakona o životnom partnerstvu lica istog pola obezbijedio bi se veliki pomak u kvalitetu života pripadnika LGBT zajednice, što bi bio krupni korak u demokratizaciji našeg društva i prihvatanju svih građana Crne Gore na ravnopravnoj osnovi.

Predstavnica predlagača je prihvatila četiri Amandmana Odbora koji, u skladu sa članom 150 stav 3 Poslovnika Skupštine, postaju sastavni dio Predloga zakona. Takođe, prihvatila je predložene pravno tehničke korekcije.

Odbor je, većinom glasova (sa pet glasova “za” i dva “protiv”) podržao Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i predložio Skupštini da ga usvoji sa četiri Amandmana Odbora koje je prihvatila predstavnica predlagača.

Nakon rasprave, Odbor je na osnovu člana 69 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnio Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU PREDLOGA ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, kao matični odbor, na 61. sjednici, održanoj 18. juna 2020. godine razmotrio je PREDLOG ZAKONA O ŽIVOTNOM PARTNERSTVU LICA ISTOG POLA, koji je podnijela Vlada Crne Gore.

Predstavnica predlagača, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava je saopštila:

- da je Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola identičan tekstu Predloga zakona koji je bio u skupštinskoj proceduri 2019. godine, a koji i pored podrške na Zakonodavnom odboru, Odboru za ljudska prava i slobode i Odboru za rodnu ravnopravnost, na sjednici Skupštine 31. jula 2019. nije usvojen;

- da je predlagač od 2013. godine imao veoma ozbiljan pristup u pripremi Predloga zakona;

- da je tokom 2015. i 2016. godine, uz pomoć eksperata Savjeta Evrope i domaćih stručnjaka, urađena Analiza modela zakona o životnom partnerstvu lica istog pola u zemljama Evropske unije i zemljama regiona i Analiza koja se bavila unutrašnjim pravnim poretkom Crne Gore kako bi utvrdili model koji najbolje odgovara crnogorskim uslovima;

- da je detaljno sagledan i analiziran važeći pravni okvir koji reguliše oblasti od značaja za donošenje ovog zakona, među kojima su Ustav Crne Gore, Porodični zakon, Zakon o nasljeđivanju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakonom o obligacionim odnosima i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju;

- da se odredbe Predloga zakona isključivo odnose na istopolne partnere i da sadrže adekvatna i prihvatljiva rješenja usklađena sa Ustavom Crne Gore;

- da su Predlogom zakona regulisani imovinski odnosi partnera, pravo na nasljeđivanje, međusobno izdržavanje, poreski status partnera u smislu oslobađanja plaćanja poreza na promet nepokretnosti u slučaju prometa nepokretnosti nastalog između partnera u toku trajanja zajednice i

- da su u pogledu prava i obaveza u sistemu zdravstvenog osiguranja, kao i u pogledu prava iz socijalne i dječje zaštite istopolni partneri izjednačeni sa bračnim drugovima.

Tokom rasprave u kojoj su učestvovali članovi Odbora, predstavnica institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, savjetnica UN za ljudska prava i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava pripadnika LGBT populacije ukazano je:

- da je ovaj Predlog zakona značajan iskorak u unapređenju ljudskih prava i sloboda, pri čemu se niko ne favorizuje, niti se nekom daju veća prava, već se stvaraju uslovi da svi budu jednaki;

- da Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola predstavlja samo formalizaciju stvarnog života i da je pitanje pravnog prepoznavanja zajednice lica istog pola potreba koja se ne može osporavati, jer je to društvena stvarnost;

- da se o pravima LGBT populacije u Crnoj Gori ne govori po prvi put, jer je Zakonom o zabrani diskriminacije zabranjena diskriminacija pripadnika LGBT zajednice;

- shodno Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, svakom pripadaju sva prava i slobode iz Deklaracije, bez razlike u pogledu bilo kog ličnog svojstva, statusa ili okolnosti;

- da su ljudska prava, ne samo pravni okvir, već i moralna podloga, osnov za normiranje, tako da se sa ljudskim pravima bilo kog građanina ne može „igrati“ iako svaki poslanik ima pravo da glasa po sopstvenom nahođenju;

- da je pravo na različitost osnovno ljudsko pravo i da homoseksualno ponašanje postoji od nastanka čovječanstva, a zabluda je ako se misli da bi se usvajanjem/neusvajanjem ovog Predloga zakona moglo uticati na samu pojavu;

- od 1990. godine Svjetska zdravstvena organizacija zastupa stanovište da je homoseksualizam stil ponašanja, subkultura i način na koji neko ispoljava svoju ličnost;

- da je 2012. institucija Zaštitnika inicirala donošenje ovog zakona jer je to međunarodno-pravna obaveza, a do donošenja zakona država je u obavezi da direktno primijeni praksu Evropskog suda za ljudska prava, pri čemu treba imati u vidu predmete *Oliari i drugi protiv Italije*, *Vallianatos protiv Grčke* i *Pajić protiv Hrvatske*;

- da je Crna Gora prihvatila Preporuke Opšteg periodičnog pregleda za Crnu Goru iz 2018. i Savjeta UN za ljudska prava da se ovaj zakon usvoji;

- da su prije desetak godina postojali mnogo veći izazovi u oblasti prava LGBT populacije, a brojnim i koordiniranim aktivnostima nadležnih državnih organa i civilnog sektora došlo je do promjene svijesti i velikog iskoraka u demokratskoj Crnoj Gori;

- da je Odbor za ljudska prava i slobode imao aktivnu ulogu u promjeni svijesti građana i isticanju neophodnosti poštovanja ljudskih prava pripadnika LGBT populacije, pa je nakon razmatranja i podrške Predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola koji je prošle godine bio u skupštinskoj proceduri, 5. marta 2020. godine, u partnerstvu sa Jedinicom za borbu protiv govora mržnje i saradnju Savjeta Evrope i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, održao 56. Tematsku sjednicu „Jednakost pred zakonom i zabrana diskriminacije u cilju poštovanja različitosti” / o Predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Ova aktivnost je bila dio Akcije za promociju različitosti i jednakosti u Crnoj Gori koja se odvija u okviru *Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku - II faza*, koji kofinansiraju Evropska unija i Savjet Evrope, a sprovodi Savjet Evrope. Sjednici su prisustvovali poslanici Hrvatskog sabora i predstavnicima Evropske partije zelenih koji su poslanicima Skupštine Crne Gore, predstavnicima nadležnih državnih organa, međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinog sektora, predstavili iskustva razvijenih država u ovoj oblasti. Na sjednici je usvojeno sedam Zaključaka;

- da je istraživanje iz 2019. pokazalo da je čak 71 % ispitanih građana Crne Gore uglavnom ili u potpunosti saglasno sa stavom da nemaju ništa protiv homoseksualaca, ali da se oni tako ponašaju kod svoje kuće, što svjedoči o stavu koji je još uvijek zasnovan na predrasudama;

- da Crna Gora još uvijek nije spremna da istopolnim parovima omogući usvajanje djece, što nije ni predloženo Predlogom zakona;

- usvajanje ovog Predloga zakona je prilika da se pokaže puni demokratski kapacitet Skupštine i države Crne Gore, jer će ovaj zakon biti veliki korak za poboljšanje kvaliteta života LGBT zajednice i potvrda predanog i zajedničkog rada nadležnih organa i pripadnika LGBT zajednice na zaštiti prava svih građana;

- da je u narednom periodu potrebno raditi ne samo na zakonodavnom uređenju ove oblasti, nego i jačanju parlamentarne svijesti o važnosti usvajanja ovog Predloga zakona, a sa druge strane, potrebno je intenzivnije djelovati ka opštoj javnosti kako bi se prevenirali stereotipi i predrasude prema pripadnicima LGBT populacije.

Predstavnici nevladinih organizacija koje se bave zaštitom prava pripadnika LGBT populacije su izrazili:

- zahvalnost svim poslanicima koji su 2019. godine podržali Predlog zakona i zadovoljstvo što se nakon godinu Predlog zakona opet razmatra na sjednici Odbora;

- očekivanje da će svi poslanici koji su im javno i na formalnim/neformalnim sastancima obećali da će podržati Predlog zakona isto učiniti, jer se donosi odluka o životima pripadnika LGBT populacije i

- nadu da će Predlog zakona uskoro biti usvojen na sjednici Skupštine, čime bi pripadnici LGBT zajednice bili korak bliže jednakosti.

Nakon uvodnih napomena predstavnice predlagača i rasprave, Odbor je **većinom glasova** (sa pet glasova “za” i dva “protiv”) **podržao** Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i predlaže Skupštini **da ga usvoji sa četiri Amandmana koje je Odbor podnio.**

Amandman 1

U članu 16 stav 2 Predloga zakona poslije riječi „Izuzetno“ dodaju se riječi: „od stava 1 ovog člana“.

Amandman 2

U članu 74 Predloga zakona riječi: „šest mjeseci“ zamjenjuju se riječima: „godinu dana“.

Amandman 3

U članu 75 Predloga zakona riječi: „šest mjeseci“ zamjenjuju se riječima: „godinu dana“.

Amandman 4

Član 76 Predloga zakona mijenja se i glasi:

„Stupanje na snagu i početak primjene zakona Član 76

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se nakon godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Sa Amandmanima Odbora (četiri) saglasila se predstavnica predlagača, pa isti, shodno članu 150 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, postaju sastavni dio teksta Predloga zakona.

Takođe, Odbor je konstatovao da u Predlogu zakona postoje pravno - tehničke greške koje je potrebno korigovati.

Sa konstatacijom Odbora saglasila se predstavnica predlagača, pa na taj način korigovane odredbe postaju sastavni dio ovog Predloga zakona.

U pitanju su sljedeće pravno - tehničke korekcije:

U članu 1 Predloga zakona riječ „partnertsvo“ zamjenjuje se riječju „partnerstvo“.

U članu 13 stav 4 Predloga zakona riječ „je“ poslije riječi „administrator“ briše se.

U članu 21 stav 2 Predloga zakona poslije riječi „odlučiti“ dodaje se riječ „o“.

Shodno Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa naziv člana 23 treba pravilno napisati i oznaku „Član 23“ Predloga zakona treba pravilno locirati, ispod naziva člana.

U članu 34 stav 7 Predloga zakona riječ „uvjeranja“ zamjenjuje se riječju „uvjerenja“.

U članu 38 stav 2 Predloga zakona riječ „predhodnog“ zamjenjuje se riječju „prethodnog“.

U članu 51 Predloga zakona riječ „partenerstvu“ zamjenjuje se riječju „partnerstvu“.

U članu 53 stav 2 Predloga zakona riječ „djetata“ zamjenjuje se riječju „djeteta“.

U članu 59 stav 3 Predloga zakona riječ „opredjeljenim“ zamjenjuje se riječju „opredijeljenim“.

U članu 67 stav 1 Predloga zakona alineje se zamjenjuju tačkama.

Naziv člana 68 Predloga zakona treba pravilno locirati, iznad oznake člana.

U članu 69 Predloga zakona u nazivu člana riječ „dječije“ zamjenjuje se riječju „dječje“.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određena je poslanica mr Branka Tanasijević, članica Odbora.

DRUGA TAČKA- STRATEGIJA ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023. GODINA SA AKCIONIM PLANOM ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023, ZA 2020. GODINU I IZVJEŠTAJEM O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA 2019. GODINU

Uvodno obrazloženje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2019. godinu dala je Blanka Radošević- Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Informisala je da je Strategija obiman i sveobuhvatan, drugi po redu dokument usmjeren na zaštitu prava pripadnika LGBT zajednice koji objedinjuje djelatnosti više državnih resora, kao i civilnog sektora koji se bavi zaštitom prava LGBT osoba. Podsjetila je da je evaluacija prve Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018. izvršena od strane nezavisnog međunarodnog eksperta angažovanog od strane Savjeta Evrope i ista je realizovana sa 88% uspješnosti. Strategija za period 2013-2018. dovela je do značajnih pomaka u zakonodavnom okviru, radu institucija i senzibilisanju onih koji dolaze u kontakt sa LGBT osobama kako bi im pružili pomoć i zaštitu.

Naglasila je da je Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina zbog preciznosti, mjerljivosti i jasnoće prezentovana kao model za izradu strateških dokumenata u državama regiona. Akcenat u Strategiji za period 2019-2023. je na nastavku edukacije svih lica koja dolaze u kontakt sa LGBT osobama (policija, pravosudni organi, organi lokalne samouprave i dodatno, predstavnici vojske CG, nastavnici, psiholozi, pedagozi, prosvjetni inspektori i zaposleni u centrima za socijalni rad), kao i na daljem unapređenju normativnog okvira. Formiran je nacionalni tim koji je sastavljen od predstavnika svih resora zaduženih za implementaciju Strategije, kao i ključnih nevladinih organizacija koji se bave ovom problematikom u Crnoj Gori. Takođe, formirana je nacionalna "fokal point" mreža koja predstavlja novi vid saradnje lokalnih samouprava sa ministarstvima i nevladinim sektorom.

Značajan broj mjera utvrđenih Akcionim planom već se vrlo uspješno realizuje uprkos događajima prouzrokovanim pandemijom virusa COVID-19 koji su u jednom periodu uticali na zaustavljanje aktivnosti. U saradnji sa međunarodnim i domaćim ekspertima pripremljena je Analiza primjene krivičnog zakonodavstva i Zakona o zabrani diskriminacije u slučajevima gdje su oštećena lica i žrtve bili pripadnici LGBT populacije i već su urađene određene aktivnosti i analize za pripremu Nacrta zakona o prepoznavanju roda. U narednom periodu Ministarstvo će se baviti primjenom krivičnog i antidiskriminacionog zakonodavstva, na prekršajnom i na krivičnom nivou.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je ključni cilj Strategije da doprinese promjeni svijesti o važnosti poštovanja ljudskih prava svakog građanina Crne Gore. Državne institucije imaju glavnu obavezu u promociji prava i jednakosti svih, pri čemu važnu ulogu imaju i pripadnici LGBT populacije i nevladine organizacije koje se bave zaštitom njihovih prava. Prije deset godina u Crnoj Gori nije bilo lako biti pripadnik LGBT populacije, a danas je mnogo lakše iako se i dalje suočavaju sa brojnim izazovima. Svijest građana je značajno promijenjena i predsjednik Odbora vjeruje da se krećemo u pravom smjeru ka društvu koje će poštovati evropske standarde i prava i slobode svih građana.

Povodom razmatranja Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2019. godinu, Odbor za ljudska prava i slobode sa 61. sjednice, održane 18. juna 2020. godine, podnosi

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023. GODINA SA AKCIONIM PLANOM ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023, ZA 2020. GODINU I IZVJEŠTAJEM O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023, ZA 2019. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode je u okviru kontrolne i nadzorne uloge Parlamenta, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, na 61. sjednici, održanoj 18. juna 2020. godine razmotrio Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2019. godinu.

Polazeći od navoda u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu:

„Kada je riječ o pravima lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba, saradnja između civilnog društva, Vlade i policije i dalje je konstruktivna. Zakon o građanskom partnerstvu čeka na usvajanje u Skupštini. Nacionalna LGBTI strategija (2013-2018) je istekla, a da značajan dio planiranih aktivnosti nije završen. Nova nacionalna LGBTI strategija je u pripremi; njena implementacija iziskivaće opredjeljivanje adekvatnih budžetskih sredstava, vlasništvo i istinske i konstruktivne konsultacije sa organizacijama civilnog društva. U novembru 2018. godine nacionalna parada ponosa održana je u Podgorici bez incidenata i u ukupno mirnoj atmosferi. Uprkos postojećem zakonodavstvu koje predviđa zaštitu po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, broj prijavljenih slučajeva zločina iz mržnje i govora mržnje prema LGBTI osobama u porastu je, a krivično gonjenje za ta krivična djela i dalje je nedovoljno. Ukupno gledano, prihvatanje seksualnih različitosti napreduje sporim tempom. Nastavljeni i proaktivni napori su potrebni da bi se obezbijedila puna i djelotvorna implementacija postojećeg zakonskog okvira i okvira politike“. (strana 31 Preвода Izvještaja EK o Crnoj Gori za 2019. godinu),

Odbor je razmatranjem Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2019. godinu **realizovao petnaestu aktivnost**, utvrđenu Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2020. godinu.

Uvodno obrazloženje o Strategiji za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za 2019. godinu dala je Blanka Radošević Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Informisala je o sledećem:

- Strategija je obiman sveobuhvatan, drugi po redu dokument usmjeren na zaštitu prava pripadnika LGBT zajednice koji objedinjuje djelatnosti više državnih resora, kao i civilnog sektora koji se bavi zaštitom prava LGBT osoba;

- evaluacija prve Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018. izvršena je od strane nezavisnog međunarodnog eksperta angažovanog od strane Savjeta Evrope i ista je realizovana sa 88% uspješnosti;

- Strategija za period 2013-2018. dovela je do značajnih pomaka u zakonodavnom okviru, radu institucija i senzibilisanju onih koji dolaze u kontakt sa LGBT osobama kako bi im pružili pomoć i zaštitu;

- Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina zbog preciznosti, mjerljivosti i jasnoće prezentovana je u državama regiona kao model za izradu strateških dokumenata;

- akcenat u Strategiji za period 2019-2023. je na nastavku edukacije svih lica koja dolaze u kontakt sa LGBT osobama (policija, pravosudni organi, organi lokalne samouprave i dodatno, predstavnici vojske CG, nastavnici, psiholozi, pedagozi, prosvjetni inspektori i zaposleni u centrima za socijalni rad), kao i na daljem unapređenju normativnog okvira;

- formiran je nacionalni tim sastavljen od predstavnika svih resora zaduženih za implementaciju Strategije, kao i ključnih nevladinih organizacija koji se bave ovom problematikom u Crnoj Gori;

- formirana je nacionalna "fokal point" mreža koja predstavlja novi vid saradnje lokalnih samouprava sa ministarstvima i nevladinim sektorom;

- značajan broj mjera utvrđenih Akcionim planom već se vrlo uspješno realizuje uprkos događajima prouzrokovanim pandemijom virusa COVID-19 koja je u jednom periodu uticala na zaustavljanje aktivnosti;

- u saradnji sa međunarodnim i domaćim ekspertima pripremljena je analiza primjene krivičnog zakonodavstva i Zakona o zabrani diskriminacije u slučajevima gdje su oštećena lica i žrtve bili pripadnici LGBT populacije;

- već su urađene određene aktivnosti i analize u pripremi Nacrta zakona o prepoznavanju roda;

- u narednom periodu Ministarstvo će se baviti primjenom krivičnog i antidiskriminacionog zakonodavstva, na prekršajnom i krivičnom nivou.

Tokom diskusije, predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio:

- ključni cilj Strategije je da doprinese promjeni svijesti o važnosti poštovanja ljudskih prava svakog građanina Crne Gore;

- državne institucije imaju glavnu obavezu u promociji prava i jednakosti svih, pri čemu važnu ulogu imaju i pripadnici LGBT populacije i nevladine organizacije koje se bave zaštitom njihovih prava;

- prije deset godina u Crnoj Gori nije bilo lako biti pripadnik LGBT populacije, a danas je mnogo lakše iako se pripadnici ove ranjive populacije i dalje suočavaju sa brojnim izazovima;

- svijest građana je značajno promijenjena i krećemo se u pravom smjeru ka društvu koje će poštovati evropske standarde i prava i slobode svih građana.

Povodom razmatranja Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina, za 2020. godinu i Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina, za 2019. godinu, Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa sedam glasova „za“) donio sledeći

ZAKLJUČAK

1. Odbor za ljudska prava i slobode pozdravlja donošenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina i Akcionog plana za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina za 2020. godinu, što predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene posvećenosti da i dalje radi na unapređenju i zaštiti prava i sloboda LGBTI osoba.
2. Odbor ocjenjuje da je Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina veoma kvalitetan dokument koji je zbog preciznosti, mjerljivosti i jasnoće prezentovan u državama regiona kao model za izradu strateških dokumenata.

3. Odbor konstatuje da je Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina, kao sveobuhvatan, drugi po redu dokument u ovoj oblasti, usmjerena na zaštitu prava pripadnika LGBTI zajednice i objedinjuje djelatnosti više državnih resora i civilnog sektora koji se bavi zaštitom prava LGBTI osoba, što predstavlja odgovor na uočeni izazov u vezi sa društvenim prihvatanjem LGBTI osoba i još uvijek izraženu društvenu percepciju opterećenu stereotipima i predrasudama prema ovoj društvenoj grupi.
4. Odbor ocjenjuje da su u Strategiji za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina realno i objektivno definisani strateški ciljevi koji se odnose na društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana ostvarivanju njihovih prava, jačanje nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije, unaprijeđen normativni okvir i njegovu primjenu za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba i poboljšan pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.
5. Odbor očekuje da će se ostvarivanjem mjera definisanih Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina, za čiju implementaciju je planirano izdvajanje od 250.000 eura iz budžeta Crne Gore, doprinijeti unapređenju društvenog prihvatanja LGBTI osoba, jačanju njihove bezbjednosti i stvaranju prostora pune jednakosti za sve LGBTI osobe u Crnoj Gori. Odbor pozdravlja činjenicu da je u novoj Strategiji za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori akcenat na daljem poboljšanju normativnog okvira i nastavku edukacije svih lica koja dolaze u kontakt sa LGBTI osobama, među kojima su zaposleni u policiji, pravosudnim organima, organima lokalne samouprave, kao i predstavnici vojske Crne Gore, nastavnici, psiholozi, pedagozi, prosvjetni inspektori i zaposleni u centrima za socijalni rad, a sve u cilju njihovog senzibilisanja za pružanje adekvatne pomoći i zaštite pripadnika ove ranjive populacije.
6. Iako je stepen realizacije Akcionog plana za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za 2019. godinu na zadovoljavajućem nivou, jer je 61% planiranih aktivnosti realizovano, 16% djelimično realizovano, dok 23% nije realizovano, Odbor očekuje povećanje stepena angažovanja predstavnika resorsnih ministarstava, organa državne uprave i organa lokalne samouprave kako bi sve planirane aktivnosti bile realizovane u predviđenom roku i na što kvalitetniji i sveobuhvatniji način, što bi rezultiralo značajnim unapređenjem sistema zaštite i kvaliteta života LGBTI osoba, kako na lokalnom, tako i na nacionalnom nivou.
7. Odbor pozdravlja ključna dostignuća u ovoj oblasti ostvarena u 2019. godini koja podrazumijevaju: dodatni senzibilitet i unapređenje kapaciteta i znanja značajnog broja policijskih službenika, sudija, tužilaca, medicinskih radnika i stručnih radnika u osnovnim i srednjim školama, kao i stručnih radnika u oblasti socijalnog rada i socijalnih politika, unapređenje baze znanja u vezi percepcije građana i percepcije učenika srednjih škola u odnosu na seksualnu orijentaciju, rodni identitet i (inter)polne karakteristike kroz realizovana istraživanja i publikacije koje su kreirane za specifične kategorije profesionalaca iz različitih oblasti.
Takođe, unaprijeđen je i sistem praćenja i prevencije nasilja uslovljenog seksualnom orijentacijom i/ili rodnom identitetom u svim obrazovnim ustanovama, dok se komunikacija stručnih tijela poput Tima povjerenja odvijala u kontinuitetu i na zadovoljavajući način za sve aktere u procesu.
Odbor konstatuje da je tokom 2019. značajan broj građana iz LGBTI zajednice, njihovih prijatelja i članova porodice informisan o njihovim pravima u oblasti prekršajno-pravne i krivično-pravne zaštite od diskriminacije i nasilja. Važno je istaći i da su uloženi značajni napor u oblasti kreiranja i zagovaranja zakonskih, podzakonskih i strateških akata koja imaju direktan uticaj na živote LGBTI osoba.

8. Iako državni organi imaju ključnu obavezu u promociji prava i jednakosti svih građana, važnu ulogu u ovom procesu imaju i pripadnici LGBTI populacije i nevladine organizacije koje se bave zaštitom njihovih prava.
Stoga, Odbor pozdravlja formiranje Nacionalnog tima za koordinaciju praćenja primjene Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, sačinjenog od predstavnika svih resora zaduženih za implementaciju Strategije i ključnih nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i unapređenjem ljudskih prava i sloboda LGBTI osoba u Crnoj Gori, koji održavaju kontinuirani dijalog sa organizacijama civilnog društva, lokalnim samoupravama i zainteresovanom javnošću u cilju unapređenja procesa implementacije Strategije. Takođe, Nacionalni tim, u koordinaciji sa predstavnicima lokalnih samouprava, realizuje zajedničke aktivnosti na promociji ciljeva Strategije i ostvarenih rezultata kroz tematske aktivnosti, istraživanja, kampanje, organizaciju okruglih stolova, zajedničke medijske nastupe i druge odgovarajuće aktivnosti.
9. Odbor pozdravlja formiranje Nacionalne "*fokal point*" mreže predstavnika lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTI osoba, što predstavlja novi vid saradnje lokalnih samouprava sa ministarstvima i nevladinim sektorom i služi za razmjenu iskustava i znanja o LGBTI pitanjima između lokalnih samouprava, saradnju lokalnih samouprava na projektima i specifičnim pitanjima, razmjenu dobrih praksi i inicijativa u kontekstu ostvarivanja prava LGBTI osoba, saradnju sa organizacijama civilnog društva i nacionalnim institucijama u oblasti unapređenja i zaštite prava LGBTI osoba i povezivanje sa međunarodnim partnerima i inicijativama u LGBTI tematici.
Odbor ocjenjuje uključivanje i aktivno učešće jedinica lokalne samouprave u navedene procese veoma važnim u cilju adekvatne implementacije mjera Strategije na svim nivoima i na cijeloj teritoriji Crne Gore. Stoga, Odbor pozdravlja potpisivanje Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba u Crnoj Gori između Ministarstva za ljudska i manjinska prava i opština: Kotor, Budva, Bar, Cetinje, Podgorica, Ulcinj, Herceg Novi, Tivat, Bijelo Polje, Berane, Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac, Žabljak, Šavnik, Rožaje, Gusinje, Andrijevića, Pljevlja i Petnjica.
10. Odbor ocjenjuje da bi usvajanje Predloga zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, koje je bilo planirano prvom Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2013-2018. godine, a koji je sada, po drugi put u skupštinskoj proceduri, značajno doprinijelo unapređenju ljudskih prava i sloboda pripadnika LGBTI populacije. Donošenje zakona o životnom partnerstvu lica istog pola predstavljalo bi samo formalizaciju stvarnog života i koristilo bi LGBTI zajednici koja je po mnogim indikatorima i dalje jedna od marginalnih grupa i time bi se njihov život učinio lakšim u ostvarivanju jednakosti u pravima i slobodama koje imaju i drugi građani u Crnoj Gori.
11. Odbor izražava zadovoljstvo informacijom da se značajan broj mjera utvrđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za 2020. godinu vrlo uspješno realizuje uprkos problemima prouzrokovanim pandemijom virusa COVID-19 koji su uticali na cjelokupan društveni život.
12. Odbor pohvaljuje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava zbog pripreme analize primjene krivičnog zakonodavstva i Zakona o zabrani diskriminacije u slučajevima gdje su oštećena lica i žrtve bili pripadnici LGBTI populacije, čije publikovanje se očekuje u predstojećem periodu. Takođe, Odbor ohrabruje Ministarstvo da, u saradnji sa međunarodnim i domaćim ekspertima, nastavi s aktivnostima na pripremi nacrtu zakona o prepoznavanju roda.
13. Odbor za ljudska prava i slobode će, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju aktivnosti i mjera definisanih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. godina, za 2020. godinu, kao i realizaciju ovog Zaključka.

14. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore će dostaviti Zaključak Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, na dalji postupak i Kolegijumu predsjednika Skupštine Crne Gore, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Sistemu Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori, Kancelariji za evropske integracije, NVO "Građanska alijansa", NVO "LGBT Forum Progres", Crnogorskoj LGBTIQ asocijaciji "Queer Montenegro" i Asocijaciji „Spektra“ na upoznavanje.

TREĆA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednik i članovi Odbora nijesu imali predloge i teme o kojima bi se vodila rasprava.

Sjednica je završena u 10 sati i 55 minuta.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković